

Коли шлюб є пасткою

Лариса Іванишина

«Історія моєї дружини», тривалість 2:49

Сценарій і режисура Ільдико Еньєді

У головних ролях: Леа Сейду, Гійс Нейбр, Луї Гаррель, Серджо Рубіні, Жасмін Трінка, Луна Ведлер, Йозеф Хадер
Франція, Німеччина, Італія, Угорщина, 2022

Гійс Нейбл, Леа Сейду у фільмі «Історія моєї дружини».
Режисерка Ільдико Еньєді. 2022.

Привід для розгортання сюжету «Історії моєї дружини» може бути тестом для виявлення жіночої реакції на несподіванки: молода симпатична жінка сидить за столиком у кафе в очікуванні на призначену зустріч. Несподівано поруч сідає незнайомець і пропонує їй вийти за нього заміж. Мабуть, не кожна прийняла б таку пропозицію – і не дивно, а раптом це маніяк, що видає себе за капітана вантажного судна? А Ліззі тут же погодилася. Вона прийняла блискавичне рішення в силу свого характеру, схильного до авантур, а ще завдяки вмінню оцінити людину за обличчям. Ми, глядачі, так і не збагнемо, що рухало її вчинком, бо Ліззі у фільмі відведена роль подразника, такого собі родинного провокатора. Авторка фільму зосередилася на головному героєві, Якобі Штерру, отому, що так оригінально обирає собі супутницю життя, ризикуючи, як впливає з фільму, більше, ніж його обраниця. Фільм, власне, і побудований на його розповіді, що не тільки зображена на екрані, а й звучить за кадром.

Ільдико Еньєді звернулася до угорського письменника Мілана Фюшта, здійснивши екранну адаптацію його роману, написаного 1942 року. У творі фігурують конкретні деталі й нюанси взаємин. І не вигадані: таке детальне дослідження психології складних почуттів можливе тільки, коли автор сам пройшов крізь усі ці сумніви, муки ревностів і розчарування, вічні пошуки щастя.

І хоча в анотації до фільму Ліззі подають як легковажну, насправді це класичний образ жінки-вамп. Він був досить поширений з часів німого кіно, ідеально втілений в образі Лулу зі «Скриньки Пандори» Пабста. Головне в такому образі – дар беззаперечної влади над чоловіками. Жінка в іпостасі владичиці не була чимось абсолютно новим, якщо згадати знамениту єгипетську царицю Клеопатру, перед чарами якої ніхто не міг встояти. Таємниці чарів залишалися незбагненні, але дієві. З часом такий образ, здавалося, зник з екранів, але правильніше буде

сказати, що він трансформувався в образ повії Лоли з фільму «Лола» Райнера Вернера Фасбіндера, яка зуміла звабити порядного солідного чоловіка і звести його на манівці. Жіноча зваба – то могутня зброя, – переконував постановник. Справді, можна робити спеціальне дослідження того преїскуранту можливих і неможливих варіантів означеного типу.

Інше питання: чому Якоб Штерр – мужній капітан далекого плавання, стриманий і чесний – так легко довірився незнайомці, повірив у можливість життя з нею? Вона ж, спостережлива і недурна, з першого погляду оцінила його прямоту, чесність і надійність як партнера. Адже оригінальність не в тому, що чоловік побився об заклад зі знайомим, що одружиться на жінці, яка першою переступить поріг кав'ярні, а в тому, що чоловіка не збентежила блискавична згода Ліззі. Як не збентежило те, що вона чекала на іншого. Це той випадок, коли порядна людина без досвіду спілкування з жінками судить про інших по собі, думаючи, що іншими люди не можуть бути.

Ільдико Еньєді, постановниця цього досить затягнутого фільму, подивилася на стосунки чоловіка і жінки під протилежним кутом зору, аніж у попередньому фільмі «Тіло і душа». Вона запропонувала психологічний експеримент: чи можуть ужитися дві особи, абсолютно протилежні за характером і ментальністю. Він її кохає, а вона з ним грається, немов з іграшкою, яку їй несподівано підкинула щедра доля. Ось ці нюанси стосунків, коли позірний мир і злагода змінюються зневагою Ліззі, яка спокійно і ліниво однією фразою чи жестом руйнує стосунки і так само майстерно їх відновлює. Прямолинійний і відданий Якоб, можливо, й розуміє, що потрапив у пастку, але нічого не може вдіяти – пастка виявилася міцною. Щоправда, врешті таки настає відплата, коли Ліззі втекла з коханцем, і Якоб наздоганяє її вже в купе поїзда: спершу б'є її коханця, а потім вимагає в неї віддати вкрадені акції нафтової компанії, які йому

Кадр з фільму «Історія моєї дружини».

подарував давній приятель, та ще й змушує дружину-злочинку написати зізнання у скоєному.

Мораль тут прозора: не можна «купувати kota у мішку», а тим більше, пов'язувати своє життя з першою-ліпшою, яка трапиться під руку. А тим більше, прив'язуватися. Шкода, що закохану в нього юнку, яка оцінила його мужність і витримку під час пожежі на судні, він не зустрів раніше. Але вона тверезо оцінила свої шанси: «Ти не покинеш свою дружину, тому що в тебе чесне серце».

Ліззі, навпаки, пускає в хід усі здібності, щоб збити Якоба з чесного шляху, щоб штовхнути і його на розпусту. Бо вважає, що саме так і мають жити люди. Як засвідчує французька класична література, подружня зрада – це свого роду традиція, а Якоб мав нещастя одружитися на французенці, та ще й на такій, яка не бажає працювати, але хоче вести світський спосіб життя.

Експеримент союзу чесного і порядного чоловіка з жінкою-вамп розглядається ретельно, з інтимними сценами, скандалами, коли розгніваний чоловік трощить усе в кімнаті, а у відповідь чує спокійно-зневажливе: «Ну що, відвів душу?». Отже, нам запропонували один із неймовірно розмаїтих варіантів шлюбу, а точніше, його подоби.

Вже згадувалося, що фільм затягнутий – проходить персонажів, морські хвилі і т. п. могли б спокійно вилучатися, але в постановниці, очевидно, були свої резони: на зміну повільній і спокійній течії життя приходять бурі й урагани – як в океані, так і в житті. Й це специфічне співжиття (скоріше, протистояння, хто кого) також підвладне стихіям, які вириваються назовні. Точний вибір акторів – голландця Гійса Нейбра на роль Якоба і французьки Леа Сейду на роль Ліззі – довершив справу – і глядач майже три години провів у тривожному очікуванні розв'язки. Закадровий голос головного героя дає знати, яким був фінал: із розмови з невідомою для глядача жінкою він дізнається, що Ліззі померла через рік після того, як вони розлучилися...

«Війна на бобовому полі Мілагро» і польовий досвід громадського активіста

Ольга Ямборко

Ця історія розпочалась у 1973 році. Як згадує у своєму есе автор роману «Війна на бобовому полі Мілагро» Джон Ніколс¹, того року в США сталося кілька знаменних подій: Верховний суд США прийняв історичне рішення у справі Ро проти Вейда, Генрі Кіссінджер отримав Нобелівську премію миру за підписання угоди про припинення війни та відновлення миру у В'єтнамі, у селищі Вудд-Ні у Південній Дакоті члени Руху американських індіанців взяли у заручники 11 місцевих жителів, протестуючи цим проти політики американської влади щодо корінного населення США, а радник президента Річарда Ніксона – Джон Дін – дав ключові свідчення проти нього у справі розслідування Вотергейтського скандалу. У цій хронології подій 1973 року своє скромне, майже непомітне місце зайняла публікація роману «Війна на бобовому полі Мілагро». За словами автора, цей неуспішний культовий роман через чотирнадцять років став неуспішним культовим фільмом² і другою режисерською роботою Роберта Редфорда.

Події роману та однойменного фільму відбуваються у забутому Богом і людьми, але не спритним інвестором, селі Мілагро – орієнтовно десь на півночі штату Нью-Мексико, позаяк такого населеного пункту годі шукати на карті США. Мілагро – вигадана назва, що в перекладі з іспанської нагадує нам про «Диво». В селі 426 жителів – ті, хто ще не виїхав у пошуках заробітку деінде. Серед них старець і сільський філософ Амаранте, друзями і співрозмовниками якого є роха Лупіта та уже спочилий у Бозі сусід, молода сім'я Джо та Ненсі Мондрагонів, місцева активістка Рубі, розчарований у громадській діяльності заїжджий редактор сільської газети Чарлі Блум, сільський голова Семмі Канту, шериф Монтойя та завсідники сільського бару – спостерігачі, а

¹ John Nichols. Night of the Living Beanfield: How an Unsuccessful Cult Novel Became an Unsuccessful Cult Film in Only Fourteen Years, Eleven Nervous Breakdowns, and \$20 Million // https://books.google.com.ua/books?id=Ph019lb4QCwC&pg=PA133&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

² Там само.